

194 . Topalu | Județ: Constanța | Punct: Stânca Topalu-Cekirgea, cariera Margela | Anul: 2006

Anul: 2006

Cod RAN: 63054.01

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană târzie, Epoca medievală timpurie

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Ionuț Cătălin Dobrinescu, Ioan Carol Opriș

Instituții: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Universitatea București, Facultatea de Istorie

Raport

În perioada 15-31 iulie 2006 s-au desfășurat săpături arheologice în punctul Stânca Topalu (com. Topalu, jud. Constanța), inițiate în campania 2006 în scopul evaluării de teren, prin practicarea unei secțiuni de mici dimensiuni în cetatea antică - S I (8 x 2 m). Micul sondaj stratigrafic în fortificația romano-bizantină de la Stânca Topalu a fost realizat după ce, în campaniile anterioare, fuseseră recoltate fragmente ceramice romano-bizantine și hallstattiene (Babadag II) de sub malurile botului de deal, pentru realizarea repertoriului de așezări din landul Capidavei.

Cercetările de teren (periegheză) din anii trecuți în teritoriul Capidavei ne-au îndreptat atenția și asupra acestui important punct arheologic. Scopul principal al săpăturii din acest an a fost realizarea unui sondaj stratigrafic, respectiv verificarea succesiunii straturilor romane și hallstattiene. În cercetarea noastră am utilizat și informația lăsată de Pamfil Polonic despre starea fortificației la începutul sec. XX - perioadă în care aceasta a fost afectată de exploatarea pietrei în carieră (cariera Margela), cam în aceeași vreme și de către același antreprenor (ing. Cantacuzino din Brăila) cu exploatarea similară de la Capidava I.

Timpul scurt și număr redus de lucrători afectați acestei operațiuni au determinat doar realizarea un mic sondaj de 2 x 8 m, orientat N-S pe latura mică, în apropierea malului erodat. Suprafața rămasă din această fortificație este astăzi de aprox. 6-7000 m², latura de V și de N fiind distruse de vechea carieră.

Adâncimea la care a ajuns săpătura din 2006 este de -1,10 m, situația stratigrafică surprinsă fiind următoarea:

- vegetal (U.S. 1000): 0 -0,40 m, sol de culoare brună, cenușoasă, străpuns de gropi de crotovine, cu pietre și fragmente mici de țiglă.
- abandon (U.S. 1001): -0,40 -0,90 m, nivel de abandon, cenușos ca textură și culoare, ce conține pietre și țigle, fragmente ceramice romano-bizantine (castroane și amfore, sec. V-VI p.Chr.) și intrusive (slave ?).
- distrugere (U.S. 1002): sol brun-roșcat, cu arsură de la lemn, aspect fărâmicios datorat arderii, chirpici ars, fragmente ceramice din a doua jumătate a sec. VI p.Chr. (?), pietre și oase de animale; reprezintă ultimul nivel de locuire al fortificației romano-bizantine.

Ultimelor unități stratigrafice le corespunde două ziduri ale unor locuințe (?) din piatră legate cu pământ. Materialul arheologic recoltat din U.S. 1002 constă din vase de bucătărie sparte in situ, fragmente de amfore, fusaiole, oase de animale, o monedă bronz2 acoperite de țiglele și pietrele construcției menționate. Până acum, potrivit datelor numismatice cunoscute, cele mai târzii monede cunoscute de la Topalu datează din epoca lui Honorius³, iar moneda descoperită în 2006 putea circula și mai târziu, în sec. al VI-lea. În actualul stadiu al cercetărilor este imposibil să avansăm o limită finală clară a funcționării fortificației de la Topalu. Din analiza materialului ceramic recoltat până acum (veselă de masă microasiatică și amfora “în formă de morcov”⁴) se poate stabili că aceasta funcționa în prima jumătate a sec. V p.Chr. Apoi, se remarcă și materialul ceramic de factură “barbară”, constituit din oale-borcan lucrate cu mâna și

decorate cu alveole pe toată lungimea buzei, care seamănă cu materialul descoperit la Capidava în Corpul de Gardă5, ultimul datat în sec. VI p.Chr.

Materialul arheologic rezultat se află actualmente la Laboratorul de restaurare-conservare a M.I.N.A.C., iar prelucrarea sa, funcție de cele trei unități stratigrafice cărora le aparține, va permite, pentru început, datarea momentului de final al fortificației și poate cauzele părăsirii acesteia.

Ca o concluzie a sondajului arheologic de evaluare de teren din 2006, se impune epuizarea acestuia în 2007 și, mai departe, deschiderea unei săpături arheologice sistematice pentru viitoarele campanii, în scopul obținerii unor noi date asupra sistemului defensiv (în condițiile în care o mare parte din fortificație a fost deja afectată de cariera de piatră), cât și asupra cronologiei relative a cetății romane târzii (și poate romano-bizantine) de la Stânca Topalu.

Note

- 1. Vezi anexa I, cu textul lui Pamfil Polonic, Cercetările de la Hârșova până la Ostrov (Silistra), din Mss. păstrate la Academia Română
2. Monedă de la Constantius II (337-361), descoperită la Stânca Topalu 06, ? 3, US 1002: AE3, Constantinopol ? AE ? 2.0 gr., 16 x 19 mm, ruptă. RIC, VIII, 149, anii 355-361.
3. Al. Barnea, La Dobroudja aux IVE-VIIe siècles n.è., în Al. Suceveanu, Al. Barnea, La Dobroudja romaine, București, 1991, p. 182, n. 125; vezi și TIR, L 35, p. 73.
4. Din discuțiile cu colegul dr. Andrei Opaîț (Toronto), care a avut spre prelucrare ceramica de la Chersones, piesa este sigur de factură pontică și ar putea fi chiar produsă în atelierele de pe lângă marea cetate romano-bizantină din Crimeea. Specialistul citat plasează circulația acestor amfore-morcov în sec. IV-V în bazinul pontic. Vezi și Dorel Paraschiv, Amfore romane și romano-bizantine în zona Dunării de Jos (sec. I-VII p.Chr.), Editura Fundației Axis, Iași, 2006, tip 8, varianta C, p. 28-33, 48-49, pl. 7, nr. 48. Piesa de la Topalu s-ar plasa mai repede în intervalul cronologic cuprins între sf. sec. IV - începutul sec. VI, deși asemenea piese sunt raportate ca fiind în circulație chiar până în sec. următor.
5. Vezi Ioan I.C. Opreș, Ceramica romană târzie și paleobizantină de la Capidava în contextul descoperirilor de la Dunărea de Jos (sec. IV-VI p.Chr.), Editura Enciclopedică, București, 2003: capitolul II.4 Vesela de bucătărie (vasa coquinaria), în special subcapitolul II.4.6. Oale de bucătărie modelate cu mâna și pe roata lentă (sec. VI p.Chr.).

Informații suplimentare online

[Raportul 3789 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
